

La música plúmbia de Händel

Ho explica Stefan Zweig, a “La resurrecció de Händel”, el més famós relat de *Moments estel·lars de la humanitat*. Händel travessava un complicat procés depressiu: les rivalitats, les enveges, les dificultats econòmiques, tot havia anant corsecant-lo, fins a caure en un estat d’abúlia, d’indiferència, de manca d’expectatives. Es trobava malalt, i ningú no sabia què li passava, ni com traure’l d’aquell pou fosc. Un bon dia li deixaren el llibret d’un oratori, i va començar a llegir-lo, sense cap mena d’esperança. Els darrers oratoris havien estat un fracàs, i no havien fet sinó agreujar els seus mals, entre els quals els econòmics. Però les primeres paraules d’aquell text li varen produir un calfred: “Comfort ye, comfort ye my people” (“Consoleu, consoleu el meu poble...”). Això necessitava: consol, recolliment. A mesura que anava llegint, el cap se li anava omplint de música. I,

com escriu Zweig: “Les llàgrimes varen obscurir els ulls de Händel. [...] Amb precipitació va prendre la ploma i va traçar unes quantes notes. L’un rere l’altre, els signes es formaven amb una màgica rapidesa. No podia detenir-se: com un vaixell amb la vela curulla de vent per la tempesta va anar endavant, endavant. Al seu voltant, la nit guardava silenci, i una humida obscuritat queia sobre la gran urbs. Però dins seu la llum discorria com un torrent. I imperceptiblement l’habitació ressonava amb la música de l’univers.”

El Messies és l’obra més important de Händel, i encara atresora tota l’energia creadora del primer dia. És una obra que em reconforta, i que escolte en els moments de desànim: conté alguna de cosa pregon, inescrutable i màgica, vital i rebel, un clam de vida i d’esperança. Ara sé que aquell text, aquell llibret de Jennens, el va reconfortar, i el va traure del desconhort, li va donar energies renovades i el seu gran triomf. I ara també sé que Händel estava molt malalt. Segons

Martí Domínguez

JOSE LUIS INFESTA

l’investigador David Hunter, dos fets varen condicionar la precària salut del músic: la seua creixent obesitat i la intoxicació per plom, que segurament ingeria pel seu gust declarat pel vi de Borgonya i pel porto. “Una ingesta de 2 mil·ligrams de plom per dia pot produir uns símptomes severos d’enverinament –escriu Hunter–. Una anàlisi del porto de final del segle XVIII ha revelat plom en grans quantitats.” I, segons aquest investigador, hi ha una relació entre l’enverinament amb plom i el caràcter irascible, malenconiós, saturní, abatut del músic.

Podria ser que la corprenedora profunditat d’*El Messies* fora el resultat de l’enverinament per plom? Que sota tota aquella música de saviesa immortal s’establira la batalla de la seua salut contra la toxina plúmbia? Com més bevia, més inspirat es trobava Händel. *El Messies* el va escriure en 27 dies, sense sortir de la seua cambra, en un estat febril,

trasbalsat per la inspiració i per un somnieig vagarós, que inquietava tothom. Com ens diu Hunter, a l’article publicat a la *Royal Musical Association Research Chronicle* (vol. 41, p. 69), si Händel haguera fet cas dels metges, que li recomanaven que menjara i beguera amb moderació, potser hauria recuperat la salut i potser bona part dels oratoris no haurien existit. O almenys de la manera com els coneixem, amb aquella transcendència i amb aquell to tràgic.

És possible. Mai no sabem què estimula la creació. Però aquest investigador s’oblida una mica que si Händel no haguera estat un gran músic les paraules d’*El Messies*, i aquell escruixidor “Comfort ye, comfort ye my people” no li haurien motivat aquella música de l’univers. Händel, com un vaixell amb la vela curulla de vent per la tempesta, va anar sempre endavant. I en això rau també la seua gloriosa immortalitat: en la tenacitat per a excel·lir fins i tot a un pas de la mort.